

„În Bărăgan, cum am spus, din 12 comune și 12 nații sau mai mult, ne-am înfrățit de parcă toți eram neamuri, frați. Ne-am ocolit, ne-am ferit unii pe alții de rele și eram una! ”

SIMION BELMUSTAȚĂ, născut în 2 mai 1912 și **EVA SILVIA BELMUSTAȚĂ**, născută în 9 noiembrie 1910. Deportati cu familia din Beregsău (Timiș) în **Răchitoasa (Giurgieni)**, jud. Ialomița. Înregistrați în 2 aprilie 1992, **Beregsău**.

S.B. - În 1929 ne-am căsătorit. Am trăit mulți ani, dar nu-i mai amintesc. În '34 am fost la armată. Armata era pe timpul ăla călăraș cu schimbu. Am făcut trei luni o perioadă, perioada-ntâi, după aceea concentrare, o trecut anu. În tot timpul am fost împreună cu părinții mei. până în '37 or trăit și bunicii mei, care o fost născut bunicu în 1851 și taică-meu o fost născut în 1891 și eu în 1912 și tot aici în sat. Și mult am stat de vorbă și că mi-o plăcut să-mi povestească bunicu. În '37 am schimbat locu de casă. Am vândut unde-am fost născut moșu și taică-meu și am cumpărat în altă stradă altă casă, care tot împreună am făcut banii și s-a putut cumpăra un loc mai bun. În '37 o murit bunicu. După-aceea, în '38 am lucrat, am avut tot fără servitori, numa cu casa și cu brațele noastre proprii. În '39 în martie, o venit timpul de concentrări, mobilizarea, războiu, pregătirea pentru război. Am fost concentrat, am fost fel și fel de metode dinaintea războiului. În '40 am fost și eu concentrat și am scăpat, fără a ajunge pe front în război. M-am angajat – spun și asta, cred că – m am angajat la calea ferată pentru trimis cutiile să nu mă duc pe front. Și o mers până la terminarea războiului. În '45 am plecat de la C.F.R. de la calea ferată, am mai continuat cu toate forțele noastre cu agricultura. Am tăcut, am câștigat, am mai avut cheltuieli, greutăți pe care le-am răzbătut.

În '47, în 1947 o-nceput greutățile mai apăsătoare. Am... am străbătut și prin ele, până în '51. În '51, în ziua 17 spre 18, am fost somați cu armata, cu forțele publice, și ne-o luat și ne-o dus în Bărăgan, e deși n-am știut unde ne duce, că ni s-o spus că ne duce afară din... nu știu unde; pân-am aflat că în Bărăgan, la Luciu-Giurgieni, numita gară în Ialomița.

Am ajuns chiar la capăt de linie, nu mai era linie. Acolo am fost așteptați de forțe militare, de căruțe, de oamenii de-acolo, care, de la gara de unde ne-am dat jos, ne-or luat, ne-or încărcat și ne-or dus la vreo 7-8 km, la marginea unei ferme. Și-am fost aruncați, vrând-nevrând, jos în câmp liber, bătut un părușel unde-or scris numărul și aici e locu! Păi am mai gângăvit noi, păi cum aici, că vine ploaie, că vine vreme urâtă... Nu! Aici vi-i locu! Am cedat, am rămas și am f stat acolo luni de zile... și-am acceptat. Oare chiar aici să fie locu nostru?... Unde eram cu părinții și cu băiatu meu Sima?

Și de la un moment dat, ne-am hotărât: hai să facem ceva, că vine iarna, nimeni n-o venit să ne-ajute. Am făcut, am urmărit la comunile din apropiere ce adăpost ne putem face. Am văzut acolo alte căși, a lu cetățenii de-acolo, din lemn, am întrebat cât costă, cum putem să ajungem la material ca să ne facem un adăpost, că eram obligați să facem ori pământ bătut, ori chirpici. Și am găsit o posibilitate și am făcut din lemn. În câțva timp am ridicat-o. Iarna nu ne-o prins fără adăpost. Am ridicat-o, am lipit-o, am făcut cum am făcut, am mai primit și material de la stat, or adus scânduri, lemne, stuf, am acoperit g₄ casa, căsuța care am făcut-o eu cu stuf și pe

iarnă am fost subț adăpost.

Ca să putem rezista ne-am căutat de lucru. Ferma era la 500 de metri de noi. Ne-am dus, ne-am căutat posibilitate de un câștig, de-un ban, ca să rezistăm. Am intrat, am lucrat acolo la fermă, am câștigat, care cum o fost, la ce lucru o lucrat, unii mai mult, alții mai puțin, g₃ am mers cu toții la lucru și asta o durat până-n '55, 1955. Cum am petrecut, noi știm. Din cele reținute, le mai pot spune.

Am fost într-un loc de baltă, pe malul Dunării, o trebuit să trecem Dunărea, să ne prindă viscole, să fim în primejdii foarte grele, dar ne-o ajutat Dumnezeu că am ajuns toți înapoi, câți am plecat. Am ajuns înapoi în 1955, când ne-o venit și ni s-o deschis porțile de-am putut veni înapoi.

La plecare cu toată forța și cu toate am fost scoși din casă. Și pentru ce-am putut lua ni s-o dat un vagon, în vagonu ăla și noi și ce ni s-o dat dreptu să mai luăm cu noi. Am luat doi cai, o văcuță și necesaru de mâncare, și doi porci, făină, slănină, am dus la gară tot sub escortă, sub pază și sub mitraliere, încadrați în toate direcțiile și am trecut și prin asta.

(Cam câte familii au fost de aici din sat?) Din comuna noastră or fost duse 36 de familii care-am fost numiți chiaburi, cum ne-o spus, care ne-o dus. Listele or fost făcute de partid, de oameni de lângă partid de-aici din sat. *(Știți de cine?)*

Să nu-i mai pomenesc! Sunt aicea, dar nu-i mai pomenesc. Pământ am avut 18 hectare, atât am avut și pentru astea 18 ha, numiți chiaburi, o trebuit să ne ducem, să părăsim, să fim chinuiți și amărăți și impușubiți și de-o parte și de alta. *(Ce înseamnă „impușubiți”?)* - Huiduiți.

(Și toți din sat pentru pământ au fost duși sau au mai fost și din alte motive?) - Care-or fost numiți comercianți, că n-or avut alta pământ sau explotatori, c-or lucrat cu brațe plătite, or mai fost și din ăia, dar majoritatea cu pământ.

(Și de ce nu vreți să-i pomeniți pe cei care v-au dus?) - Păi de ce? Că-i destul de neagră ziua pe ei! *(Credeți că-i așa neagră?)* - Da, păi de ce? Că de ce m-o dus! Lasă-i pe ăia! Păi c-or crezut că nu venim nici pe sub pământ de-acolo, niciodată. Acum ne mai întâlnim cu ei! Nu le-am spus nimic. Poate nu-i momentul!

(Cine a venit să vă spună că trebuie să plecați?) - Noaptea... c-am așteptat, văzând armata încadrată în comună, am plecat, am fost fugit și-am tras acasă la ora unu și după ce-am ajuns acasă ne-am sculat, am stat de vorbă și-am așteptat, că n-am știut ce se-ntâmplă, cum ne duce, pe unu, pe capii de familie sau pe toți? La un moment dat, pe la două, două și jumătate se-aude pas. Arma cu baioneta pe ea și am văzut că era unu înapoi de noi și i-o lăsat acolo și o venit aici. Erau militari și un șef. Pe toți ne-o adunat: cine face parte din familia asta? Ne-o băgat în cameră, ne-o-nchis și ne-o spus ordinele: că veți fi ridicați și deportați de pe locurile astea. Atât am întrebat, că unu singur, doi, ăi tineri sau?... „- Nu! toată familia!” Când am auzit că toată familia, parcă o fost mai ușoară plecarea, că plecăm toți.

Și care i-or adus pă străinii ăștia, care ne-or dat dispozițiile de plecare, s-or adăpostit în stradă, după rugi, după pomi, ca să nu-i cunosc, dar erau localnici. Nu am văzut, că nu am mai fost curios să văd, dar atâta, ne-o lăsat câte-un soldat în permanență-n curte, să nu luăm legătura cu alții și să ne împachetăm ce ne-o dat instrucțiuni și să ne pregătim că vor veni căruțe și ne vor duce la gară. La gară deja era - cam cu două-trei zile-nainte - garnitura de vagoane, de vite, nu vagoane. La care ni s-o pus la dispoziție un vagon și-acolo bagă ce poți și ce crezi că-i mai important. O trebuit sub amenințare și sub forța lor să facem acest lucru.

Da între timp, am aflat după documentele trenului că la lunca Dunării, acolo era capătul de linie, în apropiere de comuna Luciu-Giurgieni, după cum am spus. Și satu-nou s-a numit Răchitoasa, l-am format noi și l-am înființat. În el or fost circa

1.200 de suflete, din Lenauheim, Tomnatic, Pustiniș, Otelec, Sân-Petru Mare, Voiteg, Folea... Unii or rămas câte un an în bordeie, dar majoritatea ne-am g, făcut căși, căsuțe. Am muncit, am lucrat la agricultură, la culturile de bumbac, culturile de porumb, sfeclă, orezării. Era mare ferma, erau mii de hectare. Nu-mi amintesc a cui era moșia...

În '55 – aveam acolo și securitate care ne-o supravegheat și miliție – se vorbește că pe sârbi îi eliberează, care fapt s-o și petrecut prin toamnă, acuma nu mai știu prin ce lună, da pe noi știu că prin ianuarie, în 18 ianuarie am plecat. Deodată i-o eliberat pe sârbi și după aceea, lansând zvonuri securității, care-or fost cu noi, și voi plecați! Plecați de unde-ați venit! Bucurie pe noi și pregătire pentru plecare. Ni s-o pus la dispoziție contra cost vagoanele, care cât ne-o trebuie și cu cât am avut și am luat direcția Banatu! Am plecat, am ajuns la gară, la gara de unde-am plecat, unde am fost așteptați: căruțe, neamurile care-or mai rămas or fost, am îmbarcat și... am luat-o spre casă. La întâmpinare, la casa de unde-am plecat, am fost opriți că n-avem voie. Să ne căutăm altă casă, că aici n-aveam voie să intrăm, că era o parte din colectiv.

Am spus că de acolo de unde am plecat ni s-o spus că plecăm și ne vom duce de unde-am plecat. Am fost amenințat și atunci la venire, că trebuie să mă duc să caut, că aici, nu! Am spus, eu nu mă duc de-aici! În stradă îmi fac un bordei c-am stat și-acolo în bordei și eu la altu-n casă și la altă casă nu mă duc. Și la un moment dat am intrat în curte și-am deschis porțile și-am descărcat bagajul pe prispă, în coridor, și le-am plasat care unde-am putut... noaptea am ajuns... până se vede ce va fi mâine. Și a doua zi au început să evacueze ei și să ne lase locu ca să intrăm în camere. În grajd nu, că mai aveau cai, în curte mai aveau oi. Am fost mulțumit că ne-am băgat în casă, și eram tot în supravegherea armatei, partidului, că nu puteam să facem prea mult sau ca să vorbim, tot cu amenințări, că o să te duc de unde-ai venit, dacă nu ești așa și așa și să intrați în colectiv.

Fiind obișnuit să muncesc cum am lucrat acolo, nu am mai intrat în colectiv. Am căutat posibilități și m-am angajat la unități de stat de unde am putut să câștig separat de colectiv. La colectiv or intrat numai bătrânii mei, că trebuia să lucrăm toți, că dacă n-am lucrat n-am avut. Și o durat această dată înșurubată de greutate până în 1968, când am ajuns anii de pensionare. Am fost pensionar de stat și am fost satisfăcut cu ce-am avut, am ajuns să văd și lucruri care ne recuperează chinurile și batjocurile de partid și de la persoanele care-or fost la putere ca să aibă la altu. Sunt oarecumva mai liniștit și mai bine. Vârsta îi cam înaintată, da nu pot să o schimb, 79 de ani trecuți în luna mai, ziua a doua, cât o mai fi, baremi să mă bucur cu copiii mei, nepoții mei, că bătrânii venind noi înapoi, or ajuns vârsta înaintată și or murit și-am rămas noi cei bătrâni, care ne așteptăm și noi momentele de despărțire, dar oricum mai ușor.

Acum suntem chiar în pragu primirii pământului. Chiar se lucrează, se așteaptă, cred că nu se mai schimbă și îl vom primi și ne vom folosi până-n viață și noi și după aceea și copiii și nepoții, care să-l ducă mai departe, să știe și ei cum o fost și ce-o fost și cât îi de bine să ai. Nu aștept de la nimeni milă și ajutoare... (*Cine o să lucreze pământu?*) – O să-l lucreze copiii și n-o să rămână nelucrat. Dacă l-am lucrat și înainte o să-l lucrăm și acum. Încă nu s-a terminat cu rezolvarea cererilor, că cerințele-s mai mari și suprafața s-o mai cedat la unități de stat și până se rezolvă treburile astea. Dar cum se dau alea 10 ha, eu la ce-am avut nu renunț. Asta-i o rezoluție, ca să poată să spună că le-am dat pământu înapoi la care-or fost și care l-or avut și care l-or câștigat cu sudoare și prin muncă și fără să se folosească alte metode de forță, cum or folosit ei, că ne-or luat și ne-or dus, partidu și comuniștii. Asta-i!

Noi la luare l-am lăsat plin. Când ne-am întors, ne-o mai dat până la 5 ha mai un an, dar eu n-am mai luat, o luat taica-meu, iar eu m-am ținut de servicii, c-am văzut

că presiunile-s și mai mari de colectivizare definitivă și nu m-am mai încurcat și cu pământu, că am văzut la ce-s porniți comuniștii să facă.

(...) În Bărăgan, cum am spus, din 12 comune și 12 nații sau mai mult, ne-am înfrățit de parcă toți eram neamuri, frați. Ne-am ocolit, ne-am ferit unii pe alții de rele și eram una! N-am trăit cu nici o națiune în dușmănie, cum vă spun, am fost ocoliți unii pe alții, așa am trăit acolo.

Între timp, în primu timp când am ajuns, am construit școala, dispensar, cooperativa, pe care le-am făcut cu materialu statului. Și copiii or făcut școală până la opt clase. Din dislocați or fost și învățători și profesori. Erau și din Pustiniș și nemți (...)

(Și cum spuneți că erau femeile acolo?)

E.S.B: - Pământu l-or lucrat, numa mâncăruri din astea n-or știut să facă. Or văzut la noi. Noi am făcut acolo plăcintă, prăjitură, cum am făcut aici! – „Că noi, dac-am mânca atât, noi am muri, că noi nu ni-s obișnuiți să mâncăm cu pâinea asta ce mâncați dumneavoastră”. La noi o fost pâine, am făcut în cuptorițele lor. Ne-am dus la moară, o fost om care-o dus, ne-o făcut făina și noi am făcut pita și-am copt în cuptoriță. Și ele n-or mai văzut așa ceva. Ele-or mâncat pita la fermă, s-or omorât să vină la lucru la fermă să le dea pită.

Or mâncat ciorbă, borș, or avut hoare (*păsări - n.n.*), că noi în fiecare sâmbătă ne-am luat de la amiazăzi, n-am mai lucrat și ne-am dus, mai ales eu cu mătușa lu Sima, cu sora lu marna... hai la Giurgieni să ne cumpărăm! Ne-am cumpărat! O dată am cumpărat un noatchin (*miel - n.n.*), l-am împărțit în două. Ne-am dus acolo la ele în satu vechi, când am cumpărat pui. Or fost pline de hoare, numa ele or făcut borș, c-or băut apă și le-am întreat: ce-ați mâncat așa bun acasă? „– Un borș la repezeală!” Noi ne-am răs, că noi n-am mâncat așa ceva!... Când am venit acasă, noi am adus un gânsac și două găște, am cumpărat de la ele și cloțe... După ce ne-am dus de-aicea ne-am pus și cloțe, pui. Am întreat copiii care-or venit la lucru dacă maica nu are o cloșcă să ne vândă? Las, tanti, că-ntrebăm! Când, mâine-zi. vine: „O zis mama că are două”. – Na, să ni le aduci pe amândouă! Douășcinci de lei una, două or fost cincizeci. Am avut pui și-acolo! C-am lucrat zi la zi și care-o lucrat zi la zi în toată luna o primit treizeci de kile de goaze. Știți ce-s astea goaze? Resturi de la grâu! Când s-alege grâu, orz, toate buruienile care-or avut ei. Și ne-am crescut hoare.

(*Dar ei nu tăiau păsări?*) - Ba, tăiau, dar ei n-or știut să facă așa ca noi friptura și supa, or crâmpoțit-o și-or făcut borș. Ei n-or știut să facă tăitei, ei n-or știut. Noi așa ne-am pomenit de la părinți, așa o făcut și mama și ne-o învățat. Eu am învățat copiii mei și... și Anișoara când o venit la noi n-o știut, că o fost copil, ea o fost la școală, cine i-o dat ei să facă de mâncare... păi, am făcut eu și i-am arătat și ei (...). O fost lucru acolo! Numai să fi putut... 13.000 de hectare... noi am lucrat la bumbac... 500 de oameni am lucrat la bumbac și-acolo o fost lucru! În toată ziua am făcut câte două norme. Atunci s-o desființat bumbacu, vreo doi ani, în anii de la urmă am lucrat la grădină (...). Și pe Sima l-am dus la lucru, când a fost în vacanță nu l-am lăsat acasă, că mi-o fost frică că se duce la Dunăre și se îneacă, l-am dus cu mine la rărit la bumbac și i-am zis: „Du-te, Simo, du-te mai departe, cincizeci de pași, du-te, că mama sapă două șiruri”. Și când am ajuns la el: „Du-te mai cincizeci de pași!” Numa ca să fie cu mine, nu l-am lăsat acasă nicidecum, că mi-o fost frică. Și când o avut școală, o stat la

școală pân' la unu și-o venit acasă. O mers și mama la lucru și eu. De seara i-am tăiat un pui, – o tăiat și el, o tăiat – și l-am mânat la una rămasă acasă, mătușa Floare.

„Mătușă Floare, să ai grijă de Sima, să-i spui când îi fiert puiul!” Și i-o spus și ne-a făcut de cină. Când am venit acasă mâncarea o fost fiartă, eu numa am stors-o, am băgat tăiței și-am avut mâncare. El ne-o făcut-o, o fost tare bun, o fost înțelegători. Ei, Doamne, o trecut și asta! Numa la București de câte ori am fost, la el la școală. O fost departe, fire-a dracului de gară, c-or fost 9 km. Păi 9 km îi cât până la Cărpiniș, păi atâta ne-am dus noi? Ne-am dus. *(Aveați voie să circulați sau asta a fost a doua oară când ați fost?)* – A doua oară. Întâi nu, că mi-o fost frică la București, pe care i-o prins i-o închis 5 ani. Am fost o dată la Cernavodă. N-o fost voie nici la Cernavodă. O dată ne-am dus patru inse de la noi. Când am văzut miliția că ne caută prin genți nici n-am mai suflat. Acuma ne-o bătut focu, doi ani... mai facem și pușcărie. Am avut noroc, c-o ajuns trenu și ne-am suit în tren. Zic: nu mă mai duc la Cernavodă, nici să mor de foame! C-o tremurat inima-n mine pân-acasă. Să mai fac o pușcărie? Ce, nu eu aici la pușcărie, că n-am casă și...

Nouă nu ne-o fost atât de greu cu lucru, c-am fost obișnuiți cu lucru, nouă nu ne-o păsat de lucru ăla... Adăpostu! Până l-am făcut! Colibă o fost, nu casă. Păi ce, aia o fost casă? Fire-afurisită ea de casă! Colibă! Că-n vara de ne-o dus s-o ridicat un nori, o, Doamne, gândit că cine știe ce face cu noi, ne ploaie acuma și pe noi și ne-am dus de mâncare, fânină.

Numa ce ne-am pomenit c-o doamnă că vine: „Femeile care-aveți prunci, poftiți la o clădire noauă acolo!” Noi am gândit că-i vreo casă, colo-i o cocină! Cocină lungă cât ale noastre, numa n-or fost băgați porci. Numa-ngrădită! Și-apoi într-o cocină fiecare! Eu cu Sima, ne-am dus dunele de-acasă și fânina și-acolo-am șezut până s-o gătat coliba noastră! [...]